C/2024/1566

2024.3.5.

# Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Az iparpolitika mint a függőségek csökkentését és a környezetbarát termékek uniós piacának fellendítését szolgáló eszköz az erőforrás- és energiaigényes iparágakban

**(saját kezdeményezésű vélemény)**

(C/2024/1566)

Előadó: **Matteo Carlo BORSANI**

Társelőadó: **Dirk JARRÉ**

| | |
|---|---|
| Közgyűlési határozat: | 2023.1.25. |
| Jogalap: | eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés |
| | saját kezdeményezésű vélemény |
| Illetékes szekció: | Ipari Szerkezetváltás Konzultatív Bizottsága |
| Elfogadás a szekcióülésen: | 2023.11.9. |
| Elfogadás plenáris ülésen: | 2023.12.13. |
| Plenáris ülésszak száma: | 583. |
| A szavazás eredménye: | |
| (mellette/ellene/tartózkodott) | 165/0/2 |

## 1. **Következtetések és ajánlások**

1.1. Az Európai Unió azzal a kihívással áll szemben, hogy csökkentse az üvegházhatásúgáz-kibocsátást és átálljon a zöld gazdaságra. Az EU ipari ágazata kulcsfontosságú szerepet játszik ebben az átállásban, azonban jelenleg maga is a magas energiaárakkal is küzd. Az Európai Bizottság kidolgozott egy iparpolitikát a zöld megállapodáshoz kapcsolódóan, amely a szabályozás egyszerűsítésére, a finanszírozáshoz való hozzáférésre, a készségfejlesztésre és a reziliens ellátási láncokra összpontosít.

1.2. A társadalom és az európai gazdaság dekarbonizációja az erőforrás- és energiaigényes iparágak és a környezet számára egyaránt pozitív visszacsatolási folyamatot indíthat el, növelve az erőforrás- és energiaigényes iparágakból származó dekarbonizált termékek iránti keresletet. Ideális esetben ez megkönnyíti a zöldebb átalakulási folyamatot, ha az erőforrás- és energiaigényes iparágak más ágazatokkal és a háztartásokkal együtt a zöld energia felé mozdulnak el, amint az elegendő mennyiségben, észszerű és kiszámítható áron rendelkezésre áll. Ezért a lehető leghamarabb létre kell hozni az energiaárakra vonatkozó új szabályozási keretet, amely a megújuló energiaforrások alacsony árszintjére építve elkerülhetővé teszi a gázárakhoz való szoros igazodást.

1.3. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (EGSZB) hangsúlyozza, hogy az erőforrás- és energiaigényes iparágakat megfelelően be kell vonni ebbe a politikai döntéshozatalba, valamint az EU klímasemlegességre irányuló törekvéseinek végrehajtásába annak minden szintjén. Ágazatspecifikus politikák kidolgozását javasoljuk az erőforrás- és energiaigényes iparágak különböző ágazatait érintő sajátos akadályokkal és szükségletekkel összhangban. Ez úgy is lehetséges, hogy az Európai Bizottság szintjén fokozzuk az iparpolitika, a kereskedelempolitika és az éghajlat-politika összehangolását és koherenciáját.

1.4. El kell kerülni a párhuzamos szabályozásokat és a túlszabályozást, az új vagy felülvizsgált uniós jogszabályokat pedig szigorú versenyképességi ellenőrzéseknek kell alávetni a szabályozási mozgástér megteremtése, valamint a belföldi ipari kapacitás zöldítésére irányuló beruházások vonzása és megtartása érdekében.

1.5. Az EGSZB megjegyzi, hogy Európa gyors ütemben tűzött ki ambiciózus célokat az európai zöld megállapodásra vonatkozóan, a keretfeltételeknek a gyors átalakulást lehetővé tévő aktualizálását ugyanakkor az eddigiek során már lassabban hajtotta végre. Tekintettel a jelenlegi kialakításra, ez a zöld megállapodáshoz kapcsolódó iparpolitikára és a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabályra ([1]) is vonatkozik, bár egyes problémák – például az engedélyek gyorsabb kiadása – tekintetében javulás érzékelhető.

([1]) COM(2023) 161 final.

1.6. Ezzel összefüggésben az EGSZB hangsúlyozza, hogy a zöld átállás finanszírozásának és beruházástámogatásának biztosítása is létfontosságú. A zöld termékek és technológiák felé történő elmozdulás piacteremtést célzó szakpolitikai eszközökkel és fogyasztóvédelmi politikákkal is ösztönözhető.

1.7. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a hatékony iparpolitikához a keresleti és a kínálati oldalon is be kell avatkozni. Keresleti oldali beavatkozás lehet többek között a termékek európai tartalmának népszerűsítése, a fenntartható közbeszerzés megvalósítása és a zöld termékek piacának megteremtése. A kínálati oldali beavatkozások között említhető a tiszta technológiájú termelési modellek támogatását célzó szabályozási keret létrehozása, a dekarbonizált energia előállításának és fogyasztásának megkönnyítése, valamint a hidrogéninfrastruktúra fejlesztésének támogatása. Az uniós iparágak – különösen az erőforrás- és energiaigényes iparágak – globális versenyképessége szempontjából szintén fontos a dekarbonizált villamos és egyéb energia globálisan versenyképes árakon történő előállítását, hozzáférhetőségét és fogyasztását megkönnyítő hosszú távú mechanizmusok bevezetése.

1.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az EU ambiciózus éghajlat-politikai céljai nem érhetők el világszerte egyenlő versenyfeltételek nélkül, amelyek jól megtervezett kereskedelempolitika és erős piacvédelmi eszközök révén biztosíthatók. Az EU-nak ugyanis fel kell lépnie a harmadik országok által támasztott tisztességtelen verseny ellen azáltal, hogy megerősíti kereskedelmi kapcsolatait az erőforrásokban gazdag, a tisztességes kereskedelem elveit betartó partnerekkel. Meg kell erősíteni a piacfelügyeletet annak biztosítása érdekében, hogy az importált áruk megfeleljenek a szabályoknak, és hogy előállításuk összhangban legyen az uniós szabványokkal és rendeletekkel, beleértve ezen áruk újrafeldolgozott tartalmát is.

1.9. Az EU-nak törekednie kell éghajlat-politikai célkitűzéseinek elérésére, ugyanakkor elő kell mozdítania a gazdasági növekedést és a munkahelyteremtést is. A munkavállalók továbbképzésére és átképzésére irányuló intézkedéseket valamennyi tagállamban végre kell hajtani. Az e kereten belüli kezdeményezéseknek, beruházásoknak és szakpolitikáknak célzott intézkedéseket is magukban kell foglalniuk az alacsony jövedelmű közösségekre, az alacsony képzettségű munkavállalókra és a zöld átállás miatt kiszolgáltatott helyzetbe került csoportokra vonatkozóan.

1.10. Az EGSZB azt ajánlja, hogy a tagállamokban nemzeti szinten fejlesszék ki a szükséges intézményi és bürokratikus kapacitást a zöld megállapodáshoz kapcsolódó iparpolitika irányításának, a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabálynak és a zöld piacok létrehozásának kezelése érdekében.

1.11. Az EGSZB ugyanakkor arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy dolgozzanak ki stratégiai iparpolitikát az ágazati iparpolitikákban és az uniós irányítási rendszerben szükséges változtatások fokozása érdekében, valamint a civil társadalom körében folytassanak nyílt vitát és hatékony egyeztetéseket ezekről a kérdésekről. A vitákat lényegre törően és lendületesen kell lefolytatni úgy, hogy a közeljövőben eredményeket mutassanak fel.

1.12. A stratégiai és ágazati iparpolitika kialakítására irányuló kísérletek a tudományos, technológiai és ágazati fejleményekre vonatkozó stratégiai ismeretek nélkül kudarcot vallanak. Az EGSZB arra ösztönzi az Európai Bizottságot, hogy tárjon fel új módszereket és eszközöket a stratégiai iparpolitika jövőbeli kidolgozásához szükséges kulcsfontosságú adatok gyűjtésére és elemzésére. Az EU versenyképességére és gazdasági rezilienciájára gyakorolt hatás mérése érdekében az Európai Bizottságnak továbbá időszakos értékeléseket kell készítenie az erőforrás- és energiaigényes iparágak dekarbonizációjához kapcsolódó szakpolitikákról. Ezeket uniós szinten kell végrehajtani, amibe a szociális partnereket is be kell vonni.

## 2. **Bevezetés és háttér**

2.1. 2019-ben az ipari termelés az EU-ban mintegy 3,1 gigatonna (Gt) szén-dioxidot bocsátott ki, ami az adott évi globális szén-dioxid-kibocsátás kevesebb mint 9 %-át tette ki. Másfelől viszont az uniós fogyasztás 3,4 Gt szén-dioxid kibocsátásáért volt felelős, ami a globális szén-dioxid-kibocsátás 10 %-ának felel meg. Az utóbbi, az uniós fogyasztásra importált áruk előállításából származó szén-dioxid-kibocsátás nagy része jelenleg nem uniós országokban, különösen Kínában (27 %), Oroszországban (12 %) és az Egyesült Államokban (8 %) keletkezik (2019-es adatok ([2])).

2.2. Az energiaigényes ipari ökoszisztéma az ágazatok széles körét, többek között a vegyipari, az acél-, a papír-, a műanyag-, a bányászati, a kitermelési és kőfejtési, a finomítói, a cement-, a fa-, a gumi-, a színesfém-, az üveg-, a kerámia- és a műszálágazatot öleli fel. Ezeket az ágazatokat magas energia- és szén-dioxid-intenzitás jellemzi, emellett az általuk biztosított nyersanyagok, feldolgozott és köztes anyagok révén ezek az ágazatok jelentik számos értéklánc kiindulópontját is. Az energiaigényes iparágak ökoszisztémája 7,8 millió embert foglalkoztat Európában, hozzáadott értéke 549 milliárd EUR (az EU teljes ökoszisztémájának 4,55 %-a). 2019-ben ez az ökoszisztéma felelt az EU teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátásának 22 %-áért.

([2]) https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220524-1

2.3. Miközben az iparpolitika intézkedéseivel egyre inkább törekszik a gazdasági tevékenységek bioszférára gyakorolt hatásának csökkentésére, az energiaválság arra készteti az uniós országokat, hogy más, alacsonyabb energiaköltségű és nagyobb szénlábnyomú országokra támaszkodjanak. Így viszont az alacsonyabb energiaköltségű régiókból származó versenytársak előtt is megnyílik az út, ami az alacsony költségű (gyakran jóval nagyobb szénlábnyomú) import megugrását és az uniós globális piaci részesedés csökkenését eredményezi. Ez potenciálisan káros lehet az uniós zöld megállapodásra nézve, és jelzi, hogy sürgősen szükség van egy olyan erős uniós iparpolitikára, amely képes biztosítani a gazdasági rezilienciát és a nyitott stratégiai autonómiát.

2.4. A fentiekre tekintettel a jelenlegi korszakra az európai iparpolitika reneszánszaként tekinthetünk. Az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó iparpolitika, amelyet az Európai Bizottság a közelmúltban tett közzé, a következőkre összpontosít:

— kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet;

— a finanszírozáshoz való gyorsabb hozzáférés;

— készségfejlesztés és

— nyitott kereskedelem a reziliens ellátási láncok érdekében.

2.5. Emellett a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabály célja, hogy jelentős beruházásokat ösztönözzön a nulla nettó kibocsátású ipari értékláncokban, beleértve az energiaigényes iparágakat is.

2.6. Az elmúlt években az EU ambiciózusabb éghajlat-politikai célokat tűzött ki annak érdekében, hogy csökkentse a gazdasági tevékenység bioszférára gyakorolt hatását, ami az elkövetkező években lényegesen intenzívebb szabályozással jár majd.

2.7. A munkavállalók továbbképzésére és átképzésére irányuló hatékony intézkedéseket Uniós szinten egységesen kell végrehajtani, csakúgy, mint a támogatáspolitikákat (beleértve az erőforrás- és energiaigényes iparágakban az érintett munkavállalóknak nyújtott pénzügyi támogatást vagy szolgáltatásokat is). Az ipari átalakulás által leginkább érintett régiók számára célzott munkaügyi kezdeményezésekre is szükség van, amelyekbe be kell vonni az alacsony jövedelmű közösségeket, az alacsony képzettségű munkavállalókat és a zöld átállás miatt kiszolgáltatott helyzetbe került csoportokat.

## 3. **Az erőforrás- és energiaigényes iparágak átállásának irányítása és uniós zöld piacok létrehozása**

*Az erőforrás- és energiaigényes iparágak dekarbonizációja: mindenki számára előnyös szakpolitikai döntések*

3.1. Az erőforrás- és energiaigényes iparágakban kifejtett dekarbonizációs erőfeszítések döntő hatással lesznek a teljes átalakulási folyamatra, különösen a jelentős üvegházhatásúgáz-kibocsátókra és a nyersanyag-felhasználókra. Következésképpen az erőforrás- és energiaigényes iparágakból származó szén-dioxid-kibocsátás jelentős csökkenése befolyásolja az átalakulás hatékonyságát, amely a beruházás energetikai megtérülésével (EROI) ([3]) és a folyamat megújulóenergia-felhasználása alapján közelített éghajlati hatással mérhető.

3.2. A dekarbonizációs megoldásokat azokra a sajátos igényekre és akadályokra kell összpontosítani, amelyekkel az egyes ágazatok saját folyamataik során szembesülnek. Ezért a legjobb alternatívát az ágazatspecifikus politikák kínálhatják.

3.3. Emellett az Európai Bizottságnak biztosítania kell az iparpolitikák, a kereskedelempolitikák és az éghajlat-politikák közötti koordinációt és koherenciát.

3.4. A jogalkotási és szabályozási folyamatok azonban összetett bürokratikus keretet képeznek, emiatt pedig egyes esetekben a zöld beruházások kevésbé vonzóak az ágazati szereplők számára. A szabályozási mozgástér megteremtése, valamint a zöld beruházások vonzása és megtartása érdekében az új vagy felülvizsgált uniós jogszabályokat szigorú versenyképességi ellenőrzéseknek kell alávetni.

3.5. E tekintetben az Európai Bizottságnak a versenyképességre és a gazdasági rezilienciára gyakorolt hatás mérésével rendszeres időközönként értékelnie kell az erőforrás- és energiaigényes iparágak dekarbonizációjához kapcsolódó szakpolitikákat.

3.6. A stabil és kiszámítható piacok és üzleti környezetek létrehozása ugyancsak elengedhetetlen ahhoz, hogy az erőforrás- és energiaigényes iparágak a megkezdjék dekarbonizációs folyamatukat, és hozzájáruljanak az átalakuláshoz.

([3]) A beruházás energetikai megtérülése (EROI) az energiaforrás által termelt nettó energia és a kitermelésébe, szállításába és felhasználható formába történő átalakításába befektetett energia mennyiségének arányát kifejező mérőszám, pl. egy napelem által az annak élettartama alatt termelt energia mennyisége az előállításához felhasznált energia mennyiségéhez viszonyítva.

3.7. A Kína által képviselt stratégiai megközelítés, valamint az Egyesült Államok inflációcsökkentésről szóló jogszabályának hatalmas sikere stratégiai és meggyőző választ követel Európa részéről. Európára az európai zöld megállapodás 2019. évi kidolgozása óta a zöld menetrend éllovasaként tekintenek. Bár az EU valóban törekszik e kép kialakítására, az ezzel kapcsolatos beruházásait Kínához képest sokkal kisebb volumenben, az Egyesült Államokhoz képest pedig mérsékeltebb lendülettel hajtja végre. Az infláció csökkentéséről szóló jogszabály alapján az Egyesült Államok által nyújtott termelési támogatások és adókedvezmények arra késztetik az uniós vállalkozásokat, hogy Európa kárára az Egyesült Államokba helyezzék át zöld technológiai beruházásaikat. Európának meg kell reformálnia irányítási rendszerét, hogy versenyképes legyen az Egyesült Államokkal és Kínával szemben.

3.8. Ezenkívül a különböző szakpolitikai területek közötti koordinációt napi szinten kell értékelni, nem pedig egyetlen hosszadalmas folyamat keretében.

3.9. A stratégiai iparpolitika kialakítására irányuló kísérletek a tudományos, technológiai és ágazati fejleményekre vonatkozó stratégiai ismereteket követelnek meg. Új módszereket és eszközöket kell feltárni a stratégiai iparpolitika jövőbeli kidolgozásához szükséges kulcsfontosságú adatok gyűjtése és elemzése céljából.

*Az EU versenyképességének fokozása a függőségek elkerülése érdekében*

3.10. Az elkövetkező években az EU-nak hatalmas mennyiségű kritikus és stratégiai fontosságú nyersanyagra lesz szüksége ahhoz, hogy megfeleljen a zöld és a digitális átállás követelményeinek, ugyanakkor megőrizze Európa nyitott stratégiai autonómiáját. Az erőforrás- és energiaigényes iparágak fontos beszállítói azoknak a nyersanyagoknak és termékeknek, amelyek támogatják a zöld átállást a gazdaság más ágazataiban, de egyúttal azonban az utóbbiak által előállított megújuló energia és zöld termékek fogyasztói is. A stabil ellátás ennélfogva elengedhetetlen. Emellett különös figyelmet kell fordítani azokra a továbbfeldolgozott termékekre is, amelyek stratégiai fontosságuk mellett az uniós gazdaság dekarbonizációja szempontjából is kulcsfontosságúak.

3.11. Az EU és a Közös Kutatóközpont már több tanulmányban azonosította azokat a termékeket és technológiákat, amelyek kulcsfontosságúak a dekarbonizációs erőfeszítések szempontjából, és amelyeket figyelembe kell venni a jövőbeli uniós szakpolitikák kialakításakor ([4]). Az uniós ipar harmadik országokból érkező torz importtal versenyez, amely bizonyos esetekben államilag szabályozott energiaárak és jelentős támogatások előnyeit élvezi. Az európai energiaválság ennélfogva egzisztenciális fenyegetést jelent Európa ipari bázisára nézve.

3.12. Az uniós éghajlat- és iparpolitikát össze kell hangolni annak érdekében, hogy előmozdítsuk az uniós ipar elkötelezettségét a szén-dioxid-kibocsátás európai és globális szintű csökkentése iránt. Az EU-nak ezért továbbra is biztosítania kell az erőforrás- és energiaigényes iparágak kibocsátásáthelyezés elleni védelmét. Emellett arra tekintettel, hogy sürgősen elő kell mozdítani az ipari folyamatok villamosítását, az Európai Bizottságnak módosítania kell az üvegházhatású gázok 2021 utáni kereskedelmével összefüggésben hozott egyes állami támogatási intézkedésekre vonatkozó iránymutatásokat. A villamosenergia-árakban áthárított közvetett szén-dioxid-kibocsátási költségek ellentételezésére jogosult ágazatok körét ki kell terjeszteni úgy, hogy az tükrözze a jelenlegi magasabb villamosenergia-árakat, és magában foglalja azokat a kibocsátásáthelyezés kockázatának kitett ágazatokat és alágazatokat, amelyek jelentős villamosítási potenciállal rendelkeznek.

3.13. Az EGSZB üdvözli továbbá az Európai Bizottság által az uniós villamosenergia-piac szerkezetének javításáról szóló rendeletre benyújtott javaslatot, amely szabályozott és stabil árakon biztosítja az alapvető energiaellátást.

3.14. Végül, de nem utolsósorban a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparról szóló jogszabály és a zöld megállapodáshoz kapcsolódó iparpolitika papíron már létezik ugyan, de azokat még szakpolitikai beavatkozássá kell átalakítani. Az EU-nak továbbá be kell ruháznia azon intézményi és bürokratikus kapacitás kiépítésébe, amely a tagállamokon belül a nettó zéró átállás irányításának kezeléséhez és a zöld piacok létrehozásához szükséges.

## 4. **A zöld piacok és a hatékony uniós iparpolitika jellemzői**

4.1. A karbonsemlegesség felé vezető ambiciózus dekarbonizációs pálya magában foglalja az európai ipar radikális átalakítását, és nagyobb termelési kapacitásokat, valamint technológiai fejlesztéseket igényel, elsősorban a beruházások fellendítése és (a szénlábnyom-mutató alapján) a zöld termékek piacainak létrehozása révén.

([4]) Lásd: Carrara, S. és mtsai., *Supply chain analysis and material demand forecast in strategic technologies and sectors in the EU – A foresight study* (Az ellátási lánc elemzése és anyagigény-előrejelzés az EU stratégiai jelentőségű technológiáiban és ágazataiban – előrejelzési tanulmány), az Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/386650, JRC132889.

4.2. A dekarbonizált ipari termelés versenyhátrányba kerülhet a hagyományos, magas szén-dioxid-kibocsátású ipari termeléssel szemben. Ez az új technológiák bevezetésével járó nagyobb kockázatoknak, a magasabb termelési költségeknek (OPEX) és a magasabb inputköltségeknek tudható be. A politikai döntéshozóknak számos lehetőségük van arra, hogy a $CO_2$-kibocsátás kínálati vagy a keresleti oldalán beavatkozzanak. Kínálati oldalon ez magában foglalhatja a kibocsátáskereskedelmi rendszert (ETS) és az importáruk karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmust (CBAM), valamint a beruházások, az innováció, a kutatás-fejlesztés (K+F) és az energetikai célú ráfordítások állami támogatását. A keresleti oldalon hozott intézkedések összpontosíthatnak a zöld közbeszerzésre, különösen a környezetbarát termékekre vonatkozó tájékoztatás révén.

*Keresleti oldali beavatkozások*

4.3. Az alacsony kibocsátású ipari termékek kereskedelmi hasznosítása rendszerszintű akadályokba ütközik. Az uniós ipar zöldítésének hatékony figyelemfelkeltő kampányokkal, outputtámogatásokkal és hasonló intézkedésekkel kell együtt járnia a zöld piaci termékek keresletének zökkenőmentes növelése érdekében.

4.4. Az ipari értékláncok jelentős része jelenleg külföldön található, ami azonosítható sebezhetőséget eredményez az európai gazdaság és társadalom számára. Az EU-nak ezért olyan kezdeményezéseket kell előmozdítania, amelyek a globális értékláncok mentén elősegítik a termékek európai tartalmának növelését. A közbeszerzésnek ösztönöznie kell az EU-ból származó összetevőkből készült árukat. A hatóságoknak az ajánlat fenntarthatósághoz és rezilienciához való hozzájárulását az odaítélési szempontok 15–30 %-ának megfelelő súllyal kell figyelembe venniük. Ez túlmutat az (alacsony) ár kizárólagos kritériumán, és összhangban van a „gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat” elvével. Mindezt úgy kell kivitelezni, hogy a fenntarthatóság és a gazdaságilag legelőnyösebb ajánlat tekintetében nagyobb kötelező erővel bíró megközelítést eredményezzen.

*A közbeszerzés zöldítése*

4.5. Az erőforrás- és energiaigényes iparágak dekarbonizációs célkitűzései szempontjából előnyös lenne a közbeszerzések zöldítése, hiszen itt a szén-dioxid-kibocsátás terén egyelőre nem történt jelentős előrelépés. Ez még a zöldtermék-piacok megteremtésének is az egyik módja lehet. Az uniós taxonómia ([5]) – amelynek célja a fenntartható beruházások támogatása azáltal, hogy egyértelmű ágazati szintű kritériumokat határoz meg arra vonatkozóan, hogy mi minősül zöld tevékenységnek – a közbeszerzésre, a K+F-re, az innovációra és a beruházásokra vonatkozó döntéshozatalhoz is felhasználható.

*Kínálati oldali beavatkozások*

4.6. Ebben az összefüggésben a tiszta technológiájú termelési modellekre vonatkozó megfelelő szabályozási keretfeltételek a teljes dekarbonizációs politika sikeréhez vezetnének, és gyakorlati téren és minden szinten kiegészítenék az EU klímasemlegességi törekvéseit.

4.7. Az uniós iparágak – különösen az erőforrás- és energiaigényes iparágak – versenyképessége szempontjából szintén fontos a dekarbonizált villamos és egyéb energia globálisan versenyképes árakon történő előállítását, hozzáférhetőségét és fogyasztását megkönnyítő hosszú távú mechanizmusok bevezetése. A zöld és rózsaszín hidrogén versenyképes költségek melletti előállítására vonatkozóan egyértelmű és tömören megfogalmazott keretre van szükség, valamint olyan mechanizmusokra, amelyek támogatják egyrészt a hidrogéninfrastruktúra fejlesztését, másrészt a munkavállalók átképzését és továbbképzését a hidrogénalapú iparágakra.

4.8. Az Európai Bizottság által javasolt, a kritikus fontosságú nyersanyagokról szóló európai jogszabály (CRMA) ([6]) összefüggésében az EGSZB úgy véli, hogy a kritikus fontosságú nyersanyagok és a stratégiai fontosságú nyersanyagok meglévő jegyzékeit ki kell egészíteni a zöld és digitális átállás szempontjából releváns, a jövőben esetlegesen kritikussá és stratégiai fontosságúvá váló anyagokkal (pl. alumínium, ferroötvözetek, szintetikus grafit, ezüst), valamint másodlagos, fogyasztás utáni nyersanyagokkal (pl. fémhulladék).

*Kereskedelempolitika*

4.9. E célok egyike sem érhető el globálisan egyenlő versenyfeltételek nélkül, ezeket pedig jól megtervezett kereskedelempolitikának és erős piacvédelmi eszközöknek kell kiegészíteniük, amelyek megvédik az uniós ipart a harmadik országok tisztességtelen versenyével és dömpingjével szemben. Az EU-nak arra kell törekednie, hogy biztosítsa a piacvédelmi intézkedések gyorsabb végrehajtását, gyorsabb és hatékonyabb vizsgálatokat folytasson, és lehetővé tegye az ideiglenes intézkedések szélesebb körű végrehajtását.

([5]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának Uniós taxonómia, a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás, a fenntarthatósági preferenciák és a vagyonkezelői kötelezettségek: a finanszírozási forrásoknak az európai zöld megállapodás felé történő irányítása (HL C 517., 2021.12.22., 72. o.).

([6]) COM (2023) 160.

4.10. A CBAM bevezetésének célja a kibocsátásáthelyezés elkerülése és a globális dekarbonizáció ösztönzése. Az EU-nak minden szükséges lépést meg kell tennie annak biztosítása érdekében, hogy a CBAM a világ más részein ne vezessen az ÜHG-kibocsátás növekedéséhez.

4.11. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság értékelje a CBAM hatékonyságát az EU-ban harmadik országokba irányuló exportra gyártott áruk kibocsátásáthelyezési kockázatának kezelésében. Ezt az intézkedés végrehajtását megelőző értékelési időszakban kell elvégezni. Amennyiben a jelentés arra a következtetésre jut, hogy az EU-ban előállított áruk esetében fennáll a kibocsátásáthelyezés kockázata, az Európai Bizottságnak jogalkotási javaslatot kell benyújtania e kockázatok kezelésére. Emellett az átmeneti időszak alatt a kijátszás elleni szigorú intézkedések széles körét is vizsgálni kell, majd azokat alkalmazni is kell a behozatalra.

4.12. Meg kell erősíteni a piacfelügyeletet annak biztosítása érdekében, hogy az importált áruk megfeleljenek a szabályoknak, beleértve ezen áruk újrafeldolgozott tartalmát is. Az EU-nak fontolóra kell vennie az ipari termékek behozatalára és az e-kereskedelemre vonatkozó uniós szabályozás harmonizálását és megerősítését a fenntartható és méltányos termékek előmozdítása érdekében.

*Finanszírozás és beruházások*

4.13. A kiszámíthatóság biztosítása és a tiszta beruházások vonzása, valamint a zöld átállás és az ipar versenyképességének támogatása érdekében szakpolitikai szempontból következetes uniós rendeletekre van szükség. Körültekintő piacteremtési politikai eszközökre is szükség lesz az alacsony szén-dioxid-kibocsátású ipari anyagok értékének teljeskörű felismeréséhez és rangsorolásához, valamint az ezekből az anyagokból készült termékek iránti kereslet növeléséhez.

4.14. Finanszírozásra van szükség a kutatás és fejlesztés fellendítéséhez is, hogy az EU vezető szerepet tölthessen be a fenntarthatóság terén. A közfinanszírozásra vonatkozó pályázati eljárás egyszerűsítése kulcsfontosságú az innováció felgyorsítása és a fenntarthatóság előmozdítása szempontjából.

4.15. Az engedélyezési eljárásokat a gazdasági versenyképességet és a gazdaság zöldítését egyaránt szolgáló beruházási és innovációs projektek összefüggésében kell vizsgálni. Az uniós iparágak ellátásbiztonságának javítása érdekében szintén szükség van kiemelt projektek azonosítására olyan tevékenységek esetében, mint a bányászat, a finomítás és az újrafeldolgozás. A nemzeti szintű gyorsított engedélyezési eljárások és a finanszírozáshoz való könnyebb hozzáférés döntő fontosságú lesz ezen értékláncok stratégiai autonómiájának biztosításához. E folyamat során alapvető fontosságú az egyenlő versenyfeltételek megőrzése az EU egységes piacán. Az ideiglenes válságkeret alapján megnyíló új nemzeti szintű támogatási lehetőségek előnyben részesítik a tőkeerősebb tagállamokat, aminek kapcsán a nemzeti finanszírozási intézkedések bővülését tapasztalhatjuk.

*Körforgásos gazdaság*

4.16. A körforgásos jelleg előmozdítása érdekében az EU-nak a gyűjtési, válogatási és újrafeldolgozási technológiák és létesítmények támogatására kell összpontosítania. E tekintetben a körforgásos gazdaság eszköz lehet a dekarbonizációhoz, valamint az újrahasznosított termékek iránti kereslet piacteremtés útján történő növeléséhez. Sajnálatos módon maguk a jogszabályok is akadályozzák a hulladék újrahasznosítását. Az újrafeldolgozási tevékenységek fellendítése érdekében egyszerűsítésekre van szükség.

Kelt Brüsszelben, 2023. december 13-án.

*az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elnöke*

Oliver RÖPKE